

การศึกษาระดับความรู้และทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข
จังหวัดฉะเชิงเทรา

A Study on Middle School Students' Knowledge Levels and Attitudes towards
Social Studies: Wat Pratu Nam Tha Khai School, Chachoengsao Case Study

อุษา เพียรทวีกิจ¹

Ausar Peantaweekit¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้และทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทั้งหมดที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 70 ราย ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยด้วยการสังเกตการณ์ผ่านการตอบคำถามจากการเข้าร่วมกิจกรรมวัดระดับความรู้พื้นฐานทางวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียน และการวิเคราะห์จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อวัดทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการวิเคราะห์ระดับความรู้ผ่านการสังเกตการณ์การจัดกิจกรรมทดสอบความรู้ทางวิชาสังคมศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาในระดับดี อันเป็นไปตามเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทางการ โดยอิงเนื้อหาสาระทางสังคมศึกษาของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อมา กลุ่มเป้าหมายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่มีระดับความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาในระดับดี อันเป็นไปตามเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทางการ โดยอิงเนื้อหาสาระทางสังคมศึกษาของระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และกลุ่มผู้เป้าหมายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีระดับความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาในระดับดีมาก อันเป็นไปตามเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทางการ โดยอิงเนื้อหาสาระทางสังคมศึกษาของระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. จากการวิเคราะห์คำตอบผ่านการตอบแบบสอบถามปลายเปิดของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กลุ่มเป้าหมายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาว่า มีความรู้สึกชอบในรายวิชาสังคมศึกษาในระดับมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นสาระการเรียนรู้ศาสนา และหน้าที่พลเมือง ต่อมา กลุ่มเป้าหมายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาว่า มีความรู้สึกชอบในรายวิชาสังคมศึกษาในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะเป็นสาระการเรียนรู้ทางศาสนา ประวัติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ต่อมา กลุ่มเป้าหมายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาว่า มีความรู้สึกชอบในรายวิชาสังคมศึกษาในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะเป็นสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์

คำสำคัญ: วิชาสังคมศึกษา ระดับความรู้ในวิชาสังคมศึกษา ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

¹นักวิจัยอิสระ, Independent researcher

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: อุษา เพียรทวีกิจ, smiledajijobunaka59@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 24 กันยายน 2568 วันที่แก้ไขบทความ (Revised) 3 ธันวาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 4 ธันวาคม 2568

ABSTRACT

This research aimed to study knowledge levels and attitudes towards social studies among all students in Grades 7–9 enrolled at Wat Pratu Nam Tha khai School, Chachoengsao Province, during the first semester of the 2025 academic year, totaling 70 students. This study employed a qualitative research approach. Data were collected through observational methods based on students' responses while participating in activity designed to assess their basic knowledge of social studies, as well as through analysis of responses to open-ended questionnaires used to measure students' attitudes towards social studies.

The findings revealed that:

1. According to the analysis of knowledge levels through observations of social studies knowledge assessment activity, most Grade 7 students demonstrated a good level of foundational knowledge in social studies, consistent with the official curriculum standards and aligned with the social studies content of Grade 6. Similarly, most Grade 8 students exhibited a good level of foundational social studies knowledge in accordance with the official curriculum standards, based on the Grade 7 social studies content. In addition, most Grade 9 students demonstrated a very good level of foundational social studies knowledge, consistent with the official curriculum standards and based on the Grade 8 social studies content.

2. According to the analysis of responses from open-ended questionnaires, most Grade 7 students showed a highly positive attitude towards social studies, particularly favoring the learning areas of religion and civic education. Most Grade 8 students demonstrated the highest level of positive attitudes towards social studies, with a strong preference for religion, history, and economics. Likewise, most Grade 9 students expressed the highest level of positive attitudes towards social studies, particularly towards history and economics.

Keywords: Social Studies, Social Studies Knowledge Level, Attitudes towards Social Studies, Middle School

ภูมิหลัง

ในบริบทของการศึกษาในประเทศไทยนั้น หากจะกล่าวถึงหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของวิชาเรียนอันเป็นรายวิชาหลักที่ซึ่งได้รับการบรรจุไว้ในแผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมาอย่างยาวนาน คือ “รายวิชาสังคมศึกษา” ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาเข้มข้นและเพิ่มขึ้นตามลำดับของช่วงชั้นปีการศึกษา อันประกอบไปด้วย 5 สาระหลัก ได้แก่ ศาสนา ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ภูมิศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ โดยเป็นการสอนตั้งแต่ให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจถึงสถานภาพทางสังคม หน้าที่ สิทธิและเสรีภาพของตนเอง การเคารพความแตกต่างทางความเชื่อและวัฒนธรรม ไปจนถึงการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

ทั้งนี้ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเนื้อหาบางส่วนของรายวิชาสังคมศึกษาอาจมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและบางส่วนยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาเดิมในการส่งต่อการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในยุคปัจจุบันว่า สำหรับในกลุ่มผู้เรียนที่เข้าสู่การเปลี่ยนผ่านจากระดับประถมศึกษาตอนปลายที่มีเนื้อหาในรายวิชาสังคมที่เจาะลึกขึ้น อยู่ในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ถือเป็นกลุ่มผู้เรียนในยุคสมัยใหม่ที่มีการเติบโตมาท่ามกลางพื้นที่แห่งการเปลี่ยนผ่านทั้งในด้านของเทคโนโลยี วัฒนธรรม และปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลให้กลุ่มผู้เรียน ส่วนใหญ่ในยุคสมัยใหม่จะมีความเป็นปัจเจกในตนเองสูง จึงเป็นประเด็นหนึ่งในสังคมที่น่าสนใจว่า กลุ่มผู้เรียนเหล่านี้จะมีทัศนคติต่อรายวิชาสังคมศึกษาที่ถือเป็นหนึ่งในสาระสำคัญทางการศึกษาในปัจจุบันอย่างไร เนื่องมาจากรายวิชาสังคมศึกษานั้น เป็นวิชา

ที่มีกระบวนการเรียนรู้ด้วยการท่องจำเป็นหลัก อันควบคู่ไปกับการสอนแบบบรรยาย อย่างในงานวิจัยของ จิระวัฒน์ โรจนศิลป์ และคณะ (2566, หน้า 266) ที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับรายวิชาสังคมศึกษาในหมวดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา พบว่า มีปัญหาในด้านความยากของเนื้อหาที่ต้องมีการท่องเพื่อจดจำ และต้องสอนด้วยการบรรยาย ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่จะรู้สึก ไม่ค่อยชอบเกิดความรู้สึกที่เบื่อได้ทั้งในเรื่องของความยากและเนื้อหาที่อัดแน่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศาชล พยัคฆ์ ศิรินทร และวณิด ปัญญาอุตรตระกูล (2568, หน้า 108) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาในหมวดของเรื่องพลเมือง ในกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ปัญหาส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องพลเมืองที่เข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างมาจากเนื้อหาในรายวิชาสังคมที่เน้นการท่องจำที่มากเกินไปกว่าการปฏิบัติจริง ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยหลายปีที่ผ่านมาอย่างในงานของ พระธิดากริษา จันทวิไล (ศรีใส) และคณะ (2559, หน้า 44–50) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสอนวิชาสังคมศึกษาในหมวดพระพุทธศาสนา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือแก้ปัญหาการเรียนการสอนในวิชาพระพุทธศาสนา เนื่องมาจากผู้เรียนเกิดความเบื่อและรู้สึกง่วงเมื่อเรียนในวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งจากงานวิจัยที่ได้หยิบยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้นชี้ให้เห็นว่า วิชาสังคมศึกษาในหมวดสาระสำคัญบางส่วนมีเนื้อหาที่มีความยากและเน้น

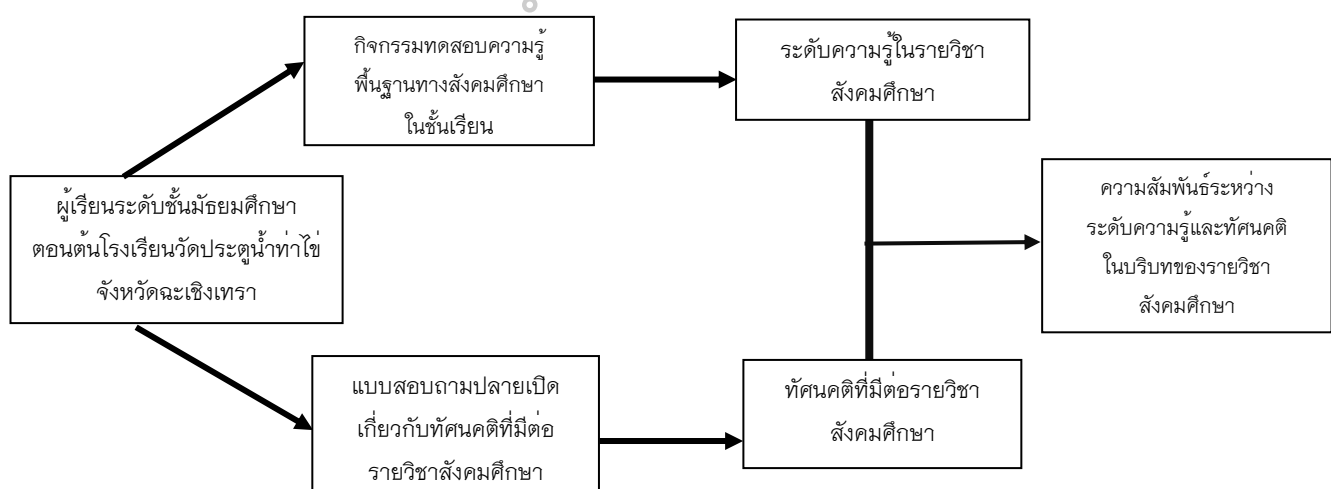
การท่องจำเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งต้องใช้กระบวนการสอนที่เป็นรูปแบบการบรรยายที่อาจทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อกับผู้เรียนบางส่วนได้

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า ในปัจจุบันกลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีระดับความรู้และทัศนคติต่อรายวิชาสังคมศึกษาอย่างไร โดยทั้งนี้ในการวิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 1–3 จากโรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นสถานศึกษาในชุมชนของเขตอำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา และมีการเรียนการสอนถึงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีการเปิดสอนมาอย่างยาวนานหลายปี และมีผู้เรียนที่หลากหลายที่เป็นแบบสหศึกษา ซึ่งภาพรวมของโรงเรียนทั้งในเรื่องของบริบทด้านพื้นที่ ในความสะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูล และในด้านประชากร มีความสอดคล้องไปกับกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ โดยคาดว่า ผลลัพธ์ทางการศึกษาวิจัยของกลุ่มผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนรุ่นใหม่ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในรายวิชาสังคมหรือรายวิชาอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ของกลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข จังหวัดฉะเชิงเทรา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนทั้งหมดในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 70 ราย โดยแบ่งเป็นระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 ราย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 ราย และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์ผ่านการจัดกิจกรรมวัดระดับความรู้ในชั้นเรียน และการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นชนิดคำถามปลายเปิด

1. การสังเกตการณ์ผ่านการจัดกิจกรรมวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสาระของรายวิชาสังคมศึกษาในชั้นเรียนของกลุ่มผู้เรียน โดยใช้บัตรคำที่เป็นสาระทางสังคมศึกษาเพื่อประกอบการจัดกิจกรรม
2. บัตรคำสาระทางสังคมศึกษา โดยเป็นบัตรคำที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยสำหรับการจัดกิจกรรมวัดระดับความรู้ ประกอบไปด้วยบัตรคำ 2 ชุด
3. การใช้แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษา โดยให้ผู้เรียนตอบอย่างมีอิสระทางความคิดตามความรู้สึกของตนเอง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นรูปแบบของการเก็บข้อมูลผ่านการจัดกิจกรรมโดยใช้เครื่องมือที่เป็นบัตรคำ ซึ่งในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออิงไปตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ทางสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้กระบวนการก่อนนำไปใช้จริงในการวิจัยเพื่อให้เครื่องมือมีความสอดคล้องไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการนำเครื่องมือไปปรึกษากับครูที่สอนในรายวิชาสังคมเพื่อปรึกษาและแก้ไขให้เหมาะสม ก่อนจะนำไปทดสอบกับกลุ่มทดลองขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะแบบเดียวกับกลุ่มเป้าหมายทางการวิจัย และได้นำมาปรับปรุงต่อเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลจริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลภายใต้กระบวนการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อไปที่โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยติดต่อผ่านทางผู้อำนวยการโรงเรียน เมื่อได้รับอนุญาตจึงมีการนัดหมายวันและเวลา เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับแผนของการวิจัยให้กับทางผู้อำนวยการโรงเรียนในการพิจารณาถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับการเนื้อหาและกระบวนการในการเข้ามาเก็บข้อมูลวิจัยกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน

2. เมื่อผู้อำนวยการได้พิจารณาถึงความเหมาะสมทางผู้วิจัยจึงได้ทำการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลการวิจัยส่งไปทางโรงเรียน โดยในกระบวนการอนุเคราะห์จะมีครูผู้สอนในรายวิชาประจำควบคุมการจัดกิจกรรมเพื่อดูแลผู้เรียนไปด้วย

3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลผ่านการจัดกิจกรรมทดสอบระดับความรู้เกี่ยวกับรายวิชาสังคมศึกษาผ่านบัตรคำที่มีสาระของหมวดในรายวิชาสังคมศึกษา โดยแบ่งตามความรู้พื้นฐานในระดับช่วงชั้นของศึกษาที่เพิ่งผ่านมาในภาคเรียนก่อนของผู้เรียนแต่ละชั้นปี จากนั้นในช่วงท้ายจึงมีการแจกแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งภายในกระบวนการจะมีครูผู้ดูแลที่ผู้เรียนให้ความไว้วางใจอยู่ร่วมด้วย และคอยช่วยเหลือผู้เรียนในการทำกิจกรรมร่วมกับนักวิจัย โดยกระบวนการทุกอย่างของการวิจัยจะได้รับทราบจากครูที่กลุ่มผู้เรียนไว้วางใจรับทราบทั้งหมด ซึ่งโดยภาพรวมกระบวนการต่าง ๆ ทั้งหมดจะอยู่ภายใต้การดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานจริยธรรมของการวิจัยในกลุ่มผู้เยาว์

4. ภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งจากในรูปแบบของการสังเกตการณ์ผ่านการจัดกิจกรรมวัดระดับความรู้พื้นฐานทางวิชาสังคมศึกษา และจากการตอบแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้านการวัดระดับความรู้ จากทั้งในรูปแบบปัจเจกและจากการพิจารณาแบบกลุ่ม รวมไปถึงความถี่และความถูกต้องของการตอบคำถาม และในส่วนของการแบบสอบถามถึงทัศนคติแบบปลายเปิดจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบภาพรวม

5. กระบวนการนำเสนอข้อมูลเป็นไปในรูปแบบภาพรวม อันแสดงถึงเนื้อหาที่ตอบตามวัตถุประสงค์เป็นหลัก โดยมีได้ มีการกล่าวอ้างหรือเปิดเผยชื่อของบุคคลใด เพื่อปกป้องรักษาสีทธิของกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์จากการสังเกตการณ์ที่มาจากการจดบันทึกและการบันทึกเสียงร่วมด้วย จากนั้นจึงนำมาถอดความด้วยการแยกหมวดหมู่และประเภทของผลลัพธ์ที่ได้จากกลุ่มผู้เรียน โดยมีการวัดระดับความรู้ผ่านการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. เนื้อหาในรายวิชาสังคมที่นำมาใช้ในการผลิตสื่อในการจัดกิจกรรมเพื่อวัดระดับความรู้ คือ บัตรคำที่ผลิตขึ้นจากการศึกษาหนังสือที่เป็นเกี่ยวกับศาสตร์การสอนสังคมศึกษาของ พิชชาติ แก้วพวง (2563, หน้า 24-50) โดยเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนสังคมตามระดับชั้นอย่างครบถ้วนตามหลักการศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาที่เป็นหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

โดยจากการศึกษาผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาเป็นบัตรคำขึ้นมา 2 ชุดบัตรคำ ได้แก่ ชุดที่ 1 บัตรคำสาระทางสังคมศึกษา จะเป็นบัตรคำที่มีข้อความเขียนว่า “ศาสนาหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์” ทั้งหมด 5 บัตรคำ โดยบัตรคำในส่วนนี้จะใช้ทดสอบด้วยการเสนอบัตรคำของหมวดหมู่แต่ละสาระขึ้นมาทีละใบและถามเป็นคำถามตั้งต้นว่า นึกถึงเรื่องใดบ้างของสาระนี้ โดยจะพิจารณาจากการตอบและการอธิบายของปัจเจกหรือการอธิบายแบบกลุ่ม รวมไปถึงความถี่ของคนที่ตอบหรือคนที่ไม่ตอบเลย โดยหากการตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนในแต่ละสาระมีความสอดคล้องไปกับสาระตามมาตรฐานของช่วงระดับชั้นที่ผ่านมาของปีที่ศึกษานั้นอย่างถูกต้องจะถือเป็นการนับว่า มีการตอบถูกจากคนหนึ่งคน โดยต้องครบถ้วนในทุกสาระของบัตรคำทั้ง 5 ใบ

ในส่วนของบัตรคำชุดที่ 2 จะเป็นบัตรคำที่เขียนเกี่ยวกับสิ่งที่มีเนื้อหาสาระในวิชาสังคมศึกษา เช่น ชื่อบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญของโลก วันสำคัญทางศาสนา การปฏิบัติตนของพลเมือง การสร้างพื้นที่ทางการค้า ความหมายของหลักธรรมคำสอน ฯลฯ ทั้งหมด 30 บัตรคำ โดยแยกการใช้ทดสอบไปตามแต่ละเนื้อหาของระดับชั้นที่เข้า

ไปจัดกิจกรรม โดยในส่วนนี้ใช้วิธีวัดร่วมกับบัตรคำชุดที่ 1 โดยวัดจากการที่ให้ตัวแทนออกมาหั่นหลังและทายคำที่สมาชิกในชั้นเรียนจะใบ ซึ่งในส่วนนี้จะใช้การจดบันทึกผ่านการใบคำของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนว่า ผู้เรียนมีระดับความรู้ที่จะใช้ในการใบคำในสาระของวิชาสังคมนั้นมากน้อยเพียงใด โดยจะนับเป็น 1 คนต่อการใบบัตรคำที่สุ่มขึ้นมา

โดยทั้งนี้ภาพรวมของการพิจารณาเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1 คน ในชั้นเรียนที่ตอบคำถามได้จะนับเป็นตอบคำถามได้ครบทุกสาระในบัตรคำ ชุดที่ 1 และสามารถใบเนื้อหาของบัตรคำในชุดที่ 2 ได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น อย่างน้อย 5 บัตรคำขึ้นไป โดยจะใช้วิธีการจดบันทึกในภาคสนาม

2. นำข้อมูลมาแบ่งเกณฑ์ระดับความรู้ 4 ระดับจากการสังเกตการณ์และจดบันทึกภาคสนาม ที่ได้จากการเข้าร่วมการวิจัยของจำนวนผู้เรียนทั้ง 3 ระดับชั้นปีในจำนวนทั้งหมด 70 ราย ซึ่งเนื่องจากมีจำนวนแต่ละระดับชั้นไม่เท่ากัน จึงกำหนดเกณฑ์สัดส่วน ดังนี้

2.1 ระดับน้อย : ผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหรือมีการแสดงความคิดเห็นต่อสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับพื้นฐานของช่วงชั้นการเรียนรู้ปีที่ผ่านมา น้อยกว่า 25 % จากจำนวนผู้เรียนทั้งหมด

2.2 ระดับปานกลาง : ผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหรือมีการแสดงความคิดเห็นต่อสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับพื้นฐานของช่วงชั้นการเรียนรู้ปีที่ผ่านมา อยู่ 25-49 % จากจำนวนผู้เรียนทั้งหมด

2.3 ระดับมาก : ผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหรือมีการแสดงความคิดเห็นต่อสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับพื้นฐานของช่วงชั้นการเรียนรู้ปีที่ผ่านมา อยู่ 50-74 % จากจำนวนผู้เรียนทั้งหมด

2.4 ระดับมากที่สุด : ผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหรือมีการแสดงความคิดเห็นต่อสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับพื้นฐานของช่วงชั้นการเรียนรู้ปีที่ผ่านมา มากกว่า 75 % จากจำนวนผู้เรียนทั้งหมด

ทั้งนี้การประเมินระดับความรู้จะเป็นการประเมินแบบภาพรวมของชั้นเรียน ซึ่งจะสังเกตการณ์จากการร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของกลุ่มเป้าหมาย ผ่านบัตรคำวัดระดับความรู้ทางวิชาสังคมศึกษา

3. แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งในส่วนของแบบสอบถามที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของผู้เรียน จากนั้นจึงนำมาสู่การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องไปกับความมุ่งหมายของการวิจัยอันสามารถที่จะตอบคำถามการวิจัยได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความรู้และทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไชย จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่ได้มาจากการรวบรวมการสังเกตการณ์ในชั้นเรียนผ่านการจัดกิจกรรมทดสอบความรู้และแบบสอบถามถึงทัศนคติในรูปแบบคำถามปลายเปิด โดยแบ่งออกตามการศึกษาอันสอดคล้องไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ 2 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ระดับความรู้ทางวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย

จากการศึกษาวิจัยด้วยกระบวนการสังเกตการณ์จากการจัดกิจกรรมวัดระดับความรู้และความเข้าใจในรายวิชาสังคมศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายในแต่ละระดับช่วงชั้นปีการศึกษา มีระดับความรู้พื้นฐานของรายวิชาสังคมศึกษาอันเป็นไปตามเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทางการ โดยอิงไปตามระดับช่วงชั้นการศึกษาของชั้นปีการศึกษาที่ผ่านมา ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีระดับความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาในระดับดี อันเป็นไปตามเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทางการ โดยอิงเนื้อหาสาระทางสังคมศึกษาของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประเมินจากกลุ่มผู้เรียน จำนวน 22 ราย พบว่า สามารถตอบคำถามที่เป็นพื้นฐานความรู้ในวิชาสังคมศึกษาอันแบ่งตามสาระของหมวดศึกษาได้ 15 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 68.18 ของกลุ่มผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ความรู้พื้นฐาน

2. กลุ่มเป้าหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่มีระดับความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาในระดับดี อันเป็นไปตามเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทางการ โดยอิงเนื้อหาสาระ

ทางสังคมศึกษาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งประเมินจากกลุ่มผู้เรียน จำนวน 26 ราย พบว่า สามารถตอบคำถามที่เป็นพื้นฐานความรู้ในวิชาสังคมศึกษาอันแบ่งตามสาระของหมวดศึกษาได้ 18 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 69.23 ของกลุ่มผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ความรู้พื้นฐาน

3. กลุ่มเป้าหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ มีระดับความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาในระดับดีมาก อันเป็นไปตามเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทางการ โดยอิงเนื้อหาสาระทางสังคมศึกษาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประเมินจากกลุ่มผู้เรียน จำนวน 20 ราย พบว่า สามารถตอบคำถามที่เป็นพื้นฐานความรู้ในวิชาสังคมศึกษาอันแบ่งตามสาระของหมวดศึกษาได้ 16 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80 ของกลุ่มผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ความรู้พื้นฐาน

ประเด็นที่ 2 ทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย

จากการศึกษาด้วยกระบวนการใช้แบบสอบถามโดยมีคำถามปลายเปิดที่เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษาและได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา สามารถแบ่งผลลัพธ์ตามระดับช่วงชั้นปีการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาว่า มีความรู้สึกชอบในรายวิชาสังคมศึกษาในระดับมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นสาระการเรียนรู้ศาสนาและหน้าที่พลเมือง

2. กลุ่มเป้าหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาว่า มีความรู้สึกชอบในรายวิชาสังคมศึกษาในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะเป็นสาระการเรียนรู้ทางศาสนา ประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์

3. กลุ่มเป้าหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาว่า มีความรู้สึกชอบในรายวิชาสังคมศึกษาในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะเป็นสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์

อภิปรายผล

จากผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าว สามารถแบ่งประเด็นทางการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ระดับความรู้ของกลุ่มผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีระดับความรู้พื้นฐานทางรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับดีและดีมาก ซึ่งจากผลลัพธ์ที่ปรากฏขึ้น ผู้วิจัยได้พิจารณาเกณฑ์ของระดับความรู้จากการศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของพิชิตี แก้วพวง ซึ่งได้มีการศึกษาเกี่ยวกับขอบข่ายในการพิจารณาตัวชี้วัดทางการศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้นปีเอาไว้ โดยแบ่งเป็นตามแต่ละสาระการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำเสนอผลออกมาได้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับความรู้ทางสังคมศึกษาอยู่ในระดับดี เนื่องจากจากผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถวิเคราะห์และเข้าใจถึงความสำคัญทางหลักศาสนาได้ และเห็นถึงคุณค่าของการศึกษาศาสนา โดยมีการอธิบายในช่วงของกิจกรรมการตอบคำถามของบัตรคำชุดที่ 1 เช่น เมื่อนึกถึงสาระทางศาสนาจะนึกถึงเรื่องของการทำความดี การเคารพต่อความเชื่อของผู้อื่น ฯลฯ และในบัตรคำชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำหมวดทางศาสนา เช่น วัตถุทางพิธีกรรมใช้ทำอะไร มีความสำคัญอย่างไร ฯลฯ ต่อมาสาระทางหน้าที่พลเมือง ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงบทบาทของพลเมืองในสังคมต่อหน้าที่ต่าง ๆ ของตนเองได้ จากบัตรคำชุดที่ 1 เช่น การเป็นคนดีในสังคม การรู้ต่อกฎหมายและควรปฏิบัติตาม ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำหมวดทางหน้าที่พลเมือง เช่น คนแบบใดคือคนที่กระทำผิดต่อกฎหมาย แบบใดคือการกระทำที่ถูกกฎหมาย ฯลฯ

ต่อมาสาระทางเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงความสำคัญของทรัพยากรในการใช้อย่างยั่งยืนได้ จากบัตรคำชุดที่ 1 เช่น เมื่อนึกถึงสาระทางเศรษฐศาสตร์จะนึกถึงการที่เราตระหนักรู้ได้ว่า ทรัพยากรที่อยู่บนโลกนั้นมีจำกัด ควรใช้อย่างคุ้มค่าและพอใช้ ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำหมวดเศรษฐศาสตร์ เช่น ค่าเงินของประเทศใดเรียกว่าอะไร สิ่งใดมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ ฯลฯ

อีกทั้งในสาระทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนสามารถเข้าใจหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์และอธิบายได้พอสังเขป จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น การอธิบายว่า ทำไมหลักฐานทางประวัติศาสตร์จึงสำคัญ หลักฐานประวัติศาสตร์ทำให้เข้าใจถึงอะไรบ้าง ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำหมวดประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวัตถุโบราณได้อย่างละเอียด เช่น อะไรคือสิ่งที่เรียกว่า เครื่องสังคโลก ลักษณะและมืออย่างไร ฯลฯ

รวมไปถึงในสาระทางภูมิศาสตร์ผู้เรียนสามารถเข้าใจในสาระทางภูมิศาสตร์ได้ในระดับเบื้องต้น จากบัตรคำชุดที่ 1 เช่น การอธิบายได้ว่า ภูมิศาสตร์ ต้องเรียนเกี่ยวกับอะไร มีประโยชน์อย่างไร ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำหมวดเศรษฐศาสตร์ เช่น บุคคลในข้อความคือใคร ในกระบวนการของเศรษฐกิจ มีความสำคัญอย่างไร ฯลฯ ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับตัวชี้วัดพื้นฐานของสาระทั้ง 5 ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงถือว่าอยู่ในระดับดี

2. กลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 มีระดับความรู้ทางสังคมศึกษาอยู่ในระดับดี เนื่องจากในสาระทางศาสนา ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงหลักของเหตุผลในการศึกษาศาสนาของตนเองและผู้อื่น จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น ต้องทำอย่างไรเมื่อเจอเหตุการณ์นี้ทางศาสนา ใครบ้างที่บทบาทในพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ ฯลฯ และในบัตรคำชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำในหมวดศาสนา เช่น วัตถุทางศาสนา นี้ใช้ในการประกอบพิธีกรรมอะไรและมีขั้นตอนแบบใด ฯลฯ ต่อมาสาระทางหน้าที่พลเมือง ผู้เรียนสามารถเข้าใจในตนเองว่าตนเองมีหน้าที่และสิทธิอย่างไรในสังคม จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น อธิบายว่า ทำไมเราจึงต้องไปเลือกตั้ง ใครสามารถไปเลือกตั้งได้บ้าง ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำในหมวดหน้าที่พลเมือง เช่น การคิดแบบไหนจึงจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม และต่อตนเอง ฯลฯ

ต่อมาสาระทางเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงหลักของสาระทางเศรษฐศาสตร์ได้ในระดับเบื้องต้น โดยสามารถอธิบายถึงความเป็นเศรษฐศาสตร์ได้ จากบัตรคำชุดที่ 1 เช่น เข้าใจถึงกระบวนการออมเงิน การลงทุน ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 ผู้เรียนมีการใบ้คำในหมวดเศรษฐศาสตร์ เช่น หน้าที่ของพ่อค้าคนกลางคืออะไร การสร้างพื้นที่ คือการลงทุนแบบใด ฯลฯ อีกทั้งในสาระทางประวัติศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าใจถึงความสำคัญที่มนุษย์ต้องมีการศึกษา

ประวัติศาสตร์ และมีการยกตัวอย่างมาได้ในระดับเบื้องต้น จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น ประวัติศาสตร์ทำให้รู้ถึงความเป็นมาของสังคม ทำให้เรารู้ความเป็นพื้นถิ่นของตนเอง ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 มีการใบ้คำในหมวดประวัติศาสตร์ เช่น เหตุการณ์นี้เป็นมาอย่างไร สิ่งนี้มีความสำคัญอย่างไรในยุคสมัยก่อน ฯลฯ

รวมไปถึงในสาระทางภูมิศาสตร์ ผู้เรียนสามารถอธิบายทิศทางภูมิศาสตร์ได้ในระดับเบื้องต้น จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น อธิบายได้ว่า พิกัดแต่ละอย่างทางภูมิศาสตร์เรียกว่าอะไร พื้นที่ใดเรียกว่าอะไร ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 มีการใบ้คำหมวดภูมิศาสตร์ เช่น เส้นศูนย์สูตรอยู่ตำแหน่งใด เกี่ยวข้องกับอะไร ฯลฯ ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับตัวชี้วัดพื้นฐานของสาระทั้ง 5 ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงถือว่าอยู่ในระดับดี

3. กลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3

มีระดับความรู้ทางสังคมศึกษาอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากในสาระทางศาสนา ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และเข้าใจถึงความเป็นวัฒนธรรมของไทยได้ในระดับพื้นฐาน และเข้าใจถึงรากฐานความเป็นมาของพุทธประวัติ จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น สามารถยกตัวอย่างและอธิบายวัฒนธรรมได้อย่างหลากหลาย สามารถเล่าพุทธประวัติได้พอสังเขป ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 มีการใบ้คำในหมวดศาสนา เช่น หลักธรรมนี้สอนอะไร หลักธรรมนี้นำมาสู่สิ่งใด ฯลฯ

ต่อมาสาระทางหน้าที่พลเมือง ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและผู้อื่นได้ รวมไปถึงยังสามารถวิเคราะห์บทบาทของตนเองที่สะท้อนถึงคุณค่าของการเป็นพลเมืองดีในสังคม จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น มีการยกตัวอย่างว่า ใครมีบทบาทสำคัญอย่างไรในพื้นที่ทางสังคม มีการอธิบายถึงค่านิยมอันดีของสังคม ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 มีการใบ้คำในหมวดหน้าที่พลเมือง เช่น ถ้าต้องทำสิ่งนี้ในสังคมต้องทำอย่างไร ใครที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้บ้าง ฯลฯ ต่อมาสาระทางเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงกระบวนการทางการตลาดเกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการ รวมไปถึงยังสามารถอธิบายถึงหลักของความเป็นเศรษฐศาสตร์ได้อย่างละเอียด จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น การอธิบายว่า ในสาระทางเศรษฐศาสตร์มีการเรียนเกี่ยวกับอะไรบ้าง เศรษฐศาสตร์ทำให้เกิดประโยชน์กับชีวิต

อย่างไร ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 มีการใบ้คำในหมวดเศรษฐศาสตร์ เช่น ทรัพย์สินจะก่อให้เกิดผลกำไรอย่างไร การลงทุนทำอะไรได้บ้าง ฯลฯ อีกทั้งในสาระทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงอารยธรรมและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ได้อย่างหลากหลาย จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น ยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และเล่าได้พอสังเขป ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 มีการใบ้คำในหมวดประวัติศาสตร์ เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีลักษณะอย่างไร คนสำคัญคนนี้เป็นใครและทำอะไร ฯลฯ รวมไปถึงในสาระทางภูมิศาสตร์ ผู้เรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของเหตุทางภัยพิบัติและอธิบายเกี่ยวกับมาตราส่วนทางภูมิศาสตร์ได้ จากบัตรคำ ชุดที่ 1 เช่น อธิบายได้ว่า ภัยพิบัติเกิดขึ้นได้อย่างไร พื้นที่ต่าง ๆ เป็นพื้นที่ในเขตใด ฯลฯ และในบัตรคำ ชุดที่ 2 มีการใบ้คำในหมวดภูมิศาสตร์ เช่น พื้นที่ตรงนี้คือ พื้นที่อะไร การป้องกันเหตุการณ์นี้ต้องป้องกันแบบใด ฯลฯ ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับตัวชี้วัดพื้นฐานของสาระทั้ง 5 ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงถือว่าอยู่ในระดับดีมาก

จากข้างต้นในภาพรวมของผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ในกลุ่มเป้าหมายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะมีระดับความรู้ทางสังคมศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งจากการพิจารณาพบว่า เหตุผลที่กลุ่มเป้าหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการวัดระดับความรู้อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการส่งเสริมประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่มีความลึกซึ้งมากขึ้นจากการเรียนที่ผ่านมา ตามช่วงวัยของระดับชั้นการศึกษาที่อาจนำมาสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในแบบที่ตนเองถนัด ซึ่งทำให้มีระดับความรู้ที่ดีขึ้นเมื่อต้องเข้ารับการทดสอบหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของ การดรีวี บุญยานนท์ (2559, หน้า 162-176) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาของสมอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น หนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ คือ เป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ได้มาจากการเรียนรู้ทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะสามารถพัฒนาได้จากประสบการณ์เดิมและปัจจัยควบคู่อื่น ๆ เช่น ความพร้อม ความสามารถ ฯลฯ ไปจนถึงการสรุปความคิดในแบบที่ตนเองเข้าใจ

นอกจากนี้ อย่างงานวิจัยในช่วงปีที่ผ่านมา ยังสอดคล้องกับงานของ สาวิทย์ แก้วโสภา และอังคณา อ่อนธานี (2566, หน้า 340–344) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ในด้านการส่งเสริมความสามารถทางภาษาจีนของกลุ่มผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การใช้ภาษาจีนของกลุ่มตัวอย่างดีขึ้น จากผลการทดสอบในรอบหลังที่ผ่านมาจากกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ประเด็นที่ 2 ทศนคติของกลุ่มผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีทัศนคติต่อรายวิชาสังคมศึกษาในเชิงบวก โดยจะอยู่ระดับที่มีความชอบและชอบมากที่สุด ซึ่งสาระที่ชอบส่วนใหญ่จะเป็น สาระทางศาสนา ประวัติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ โดยจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม พบว่า ผู้เรียนมีการระบุถึงเหตุผลในการชอบสาระทางศาสนา อันเนื่องมาจากการเรียนในรายวิชาศาสนานั้นจะช่วยสอนและขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้เป็นคนที่ดีขึ้น อีกทั้งศาสนายังสอนให้รักในศาสนาของตนเอง และสามารถที่จะเข้าใจความแตกต่างทางศาสนาของผู้อื่น ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมสังคมกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจและมีความสุข โดยมีการระบุเหตุผลเกี่ยวกับการส่งเสริมถึงการทำความดีและการเป็นคนดีมาเป็นส่วนใหญ่

ซึ่งผลการศึกษาที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร บาลโสง (2564, หน้า 477–478) โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ความดีเป็นเสมือนคุณค่าของมนุษย์และยังนำมาซึ่งการพบเจอกับความสุข หากสังคมมีคนดี และยังได้รับการส่งเสริมความดีต่อไป สังคมจะมีคนดีเพิ่มขึ้น และยังในสังคมมีคนดีเพิ่มขึ้น จะนำมาสู่เมืองที่สงบสุขและผู้คนในสังคมก็จะมีความสุข การสอนเกี่ยวกับหลักของความดีให้กับผู้เรียนจึงสามารถที่จะพัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้ไปในทิศทางสู่การเป็นคนดีได้เพราะความดีเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดความสุข

ในขณะเดียวกัน ในส่วนของสาระทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนได้มีการระบุถึงเหตุผลที่ชอบว่า ชอบการเรียนประวัติศาสตร์ เนื่องจากการเรียนประวัติศาสตร์ทำให้เข้าใจถึงความเป็นมาในอดีตว่า มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ทำให้รู้สึกเรื่องราวในประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ศักดิ์ดา ทองโสภณ (2564, หน้า 12) ซึ่งผลการวิจัยมีการนำเสนอให้เห็นว่า การเรียนรู้ในสาระเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มีประโยชน์ที่ทำให้มนุษย์ได้เข้าใจถึงความเป็นมาในอารยะ

ของตนเอง และยังช่วยให้มนุษย์เกิดความรู้สึกถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน อันชี้ให้เห็นความเจริญของมนุษย์ การศึกษาประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญมากต่อผู้เรียน ผู้สอนในรายวิชาจึงถือเป็นผู้มีบทบาทอันสำคัญที่ต้องถ่ายทอดความรู้ในส่วนนี้ให้กับผู้เรียนให้เข้าใจ

ในส่วนของสาระทางเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนได้มีการระบุถึงเหตุผลที่ชอบว่า ชอบการเรียนเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากทำให้เข้าใจว่า ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบใด รวมไปถึงความหมายของภาษี และความเข้าใจต่อการเสียภาษี อีกทั้งทำให้เข้าใจความเป็นเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ที่สามารถนำมาสู่การวางแผนการเงินในอนาคตของตนเองได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของลักขณา ธรรมสุภาพงศ์ และคณะ (2568, หน้า 575–576) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการออมของกลุ่มเยาวชนในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย มีพฤติกรรมการออมที่สูงถึงร้อยละ 89 เพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็น ซึ่งนอกจากนั้นยังพบว่า เยาวชนกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนการออมและการลงทุน อีกทั้งยังมีความสนใจเรื่องการออมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

นอกจากนี้จากการศึกษาในทัศนคติของกลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียนยังมีประเด็นอื่น ๆ ในคำถามปลายเปิดที่เกิดขึ้น โดยเป็นการอธิบายถึงเรื่องของทัศนคติต่อรายวิชาสังคมศึกษาด้วยเหตุผลอื่น ๆ ดังนี้

1. ชอบวิชาสังคมศึกษาเพราะรู้สึกว่า ผู้สอนในรายวิชาสังคมสอนได้ดี โดยมีการระบุว่า แต่แรกเริ่มมีทัศนคติที่ค่อนข้างรู้สึกเป็นกลางโดยมองว่า หากจำเป็นที่ต้องเรียนก็สามารถเรียนได้ เนื่องจากรายวิชาสังคมศึกษามีเนื้อหาที่ละเอียดและต้องอาศัยการศึกษาด้วยการจดจำที่ค่อนข้างมาก แต่เมื่อได้มาเรียนในรายวิชาสังคมในชั้นเรียน พบว่า รู้สึกชอบในรายวิชาสังคมเพราะ ครูผู้สอนในรายวิชาสังคม สามารถสอนได้ดีและยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ซึ่งเหตุผลดังกล่าวมีความเชื่อมโยงที่พบเห็นได้จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย โดยพบว่า ครูประจำวิชาจะมีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดความกล้าแสดงออก รวมไปถึงเปิดรับความคิดเห็นของผู้เรียนทั้งในรูปแบบของการตอบเชิงสร้างสรรค์และเชิงวิชาการ โดยไม่แสดงถึงการปิดกั้นทางความคิดที่หลากหลาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์เพ็ญ ทองดี, กมลทิพย์ ศรีหาเศษ และสุวิมล ติรกานันท์

(2563, หน้า 1-12) โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูที่ดีในทัศนะของผู้เรียนจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ มีความอ่อนโยน รักและเมตตาต่อผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจ และเรียนรู้ได้ดี รวมไปถึงการมีทักษะต่อสื่อของการสอนในรายวิชาที่ตนเองต้องรับผิดชอบด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานของ วิสิทธิ์ ศรีแก้ว และคณะ (2564, หน้า 227-228) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติของผู้เรียนในวิชาพลศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสบายใจในการเรียนมาจากผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญ โดยครูต้องทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจและร่างกาย ซึ่งนำมาสู่การก่อให้เกิดเจตคติที่ดีในการเรียน ซึ่งเมื่อเกิดเจตคติที่ดีการเปิดใจในการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีตามมา

2. ขอบวิชาสังคมศึกษาอย่างมีระดับที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน โดยมีการระบุว่าในบางครั้งก็รู้สึกชอบในระดับปานกลาง เพราะขอบวิชาสังคมในระดับปัจเจกเป็นทุนเดิม แต่ในบางครั้งหากการเรียนการสอนมีการปรับหรือสลับจากการบรรยายให้มีการกระตุ้นความคิดหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ทักษะคิดก็มีการเปลี่ยนไปตามรูปแบบของการสอน ซึ่งจะอยู่ในระดับที่ชอบมากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด สุขจิต และเมฆไท ละม้ายวรรณ (2560, หน้า 55-64) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาสังคมศึกษาที่เป็นในรูปแบบของการเรียนที่เป็นการให้ผู้เรียนได้มีการโต้ตอบหรือการเสริมแรงให้เกิดการคิดจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น

3. กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีทัศนคติในภาพรวมอีกส่วนหนึ่งที่มีต่อรายวิชาสังคมว่า รายวิชาสังคมนั้นเป็นประโยชน์ในชีวิตของคนทุกคน เพราะการศึกษาในรายวิชาสังคมจะทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขภายใต้ความเข้าใจถึงหลักกฎหมาย เสรีภาพ และสิทธิของตนเองกับผู้อื่น อีกทั้งยังทำให้เราเข้าใจถึงเรื่องของความเชื่อทางศาสนา การเงิน การเสียภาษี และการรู้ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นรายวิชาที่สนุกและน่าสนใจ โดยมุมมองของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนดังกล่าว มีความสอดคล้องกับงานศึกษาทางวิชาการของ พระปรัชญา ชยวฑฺฒโน, พระเอกรัตน์

มหามงคล และพระครูศรีสุนทรสรกิจ (2561, หน้า 4) โดยมีการกล่าวว่า การศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาจะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่า สังคมมีความเป็นมาอย่างไร และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ส่งผลให้ตัวเรานั้นเป็นอย่างไรและควรปฏิบัติตนอย่างไรในสังคมเพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดี และเคารพในความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรมของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

อีกทั้งยังมีประเด็นที่ได้ค้นพบจากการสังเกตการณ์ โดยพบว่า กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีระดับความรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับดีและดีมาก ซึ่งถือเป็นผลลัพธ์ของการวัดระดับความรู้พื้นฐานทางวิชาสังคมตามช่วงชั้นปีการศึกษาที่ผ่านมาที่อยู่ในระดับที่ถือว่าเป็นการศึกษาในวิชาสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยจากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ว่า แม้ผู้เรียนแต่ละรายจะมีการแสดงออกทางความคิดของการศึกษาในรายวิชาสังคมที่แตกต่างกัน แต่เมื่อสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนมีการเสริมแรงผ่านความกล้าแสดงออกทางการตอบคำถามของกลุ่มเพื่อนและการเสริมแรงด้วยการให้กำลังใจและคำแนะนำจากครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่กล้าแสดงออกทางความคิดของตนเอง โดยสามารถที่จะตอบคำถามในการวัดระดับความรู้พื้นฐาน ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามหลักของสาระในรายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นการแสดงให้เห็นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาในระดับปัจเจกที่ค่อนข้างดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารินทร์ นรงค์กุล (2567, หน้า 17) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ใช้วิธีการร่วมแรงร่วมใจระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมที่มากขึ้น โดยศึกษาในบริบทของการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษาในสาระทางภูมิศาสตร์

แต่ทั้งนี้ในขณะเดียวกันจากทัศนคติของผู้เรียนในอีกส่วนหนึ่งก็มีความคิดเห็นที่มีระดับความรู้สึกในระดับที่ชอบน้อยหรือไม่ชอบในบางสาระการเรียนรู้ของการเรียนในวิชาสังคม โดยจากการตอบในแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า สาระที่รู้สึกชอบในระดับน้อยหรือไม่ชอบของกลุ่มผู้เรียนบางส่วน คือ สาระทางศาสนาและสาระทางเศรษฐศาสตร์ โดยมีการระบุเหตุผลว่า ในบางเนื้อหาของการศึกษาสาระทางศาสนามีความเจาะจงประเด็นของความเชื่อที่ตรงตัวเกินไป ซึ่งเป็น

การสะท้อนถึงมุมมองของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนในยุคสมัยใหม่ที่มีการตีความถึงความเป็นศาสนาที่ต่างออกไปจากการเน้นหารูปแบบเดิม และมีความกล้าคิดกล้าแสดงออกถึงมุมมองของตนเองที่มีต่อเนื้อหาการศึกษา

ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีโชค เจริญไกร และอนุชิต ปราบพาล (2567, หน้า 244–252) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่ผู้เรียนต้องมีในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ในสังคมที่มีความหลากหลายและซับซ้อน ซึ่งทักษะที่สำคัญที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา คือ การที่ผู้เรียนสามารถประเมินเนื้อหาที่ได้รับมาได้อย่างมีทักษะการวิเคราะห์และสืบวจารณญาณ อีกทั้งต้องมีความเข้าใจและเคารพในความหลากหลายทางสังคม อีกส่วนหนึ่งในสาระเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนมีการระบุเป็นส่วนใหญ่ว่า ที่รู้สึกชอบในระดับน้อยหรือไม่ชอบ มีเหตุผลเนื่องมาจากการจดบันทึกที่ค่อนข้างมาก และมีความยากมากที่สุดจากในทั้งหมด 5 สาระทางสังคมศึกษา อีกทั้งยังมีการคำนวณในบางส่วนของเนื้อหา จึงรู้สึกมีระดับความชอบน้อยไปจนถึงไม่ชอบในสาระส่วนนี้ของวิชาสังคมศึกษา

จากผลการศึกษาภาพรวม จะสามารถเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้และทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายมีระดับความรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาจากการทดสอบผ่านการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดีและดีมาก โดยผลการวัดระดับความรู้มีความสัมพันธ์ควบคู่ไปกับทัศนคติของทั้ง 3 กลุ่มเป้าหมายที่รู้สึกชอบวิชาสังคมศึกษาในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของ วรจกณา เจริญรักษา และวิภาดา ประสารทรัพย์ (2565, หน้า 244–246) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ 2 แบบเกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สูงกว่าแบบเสาะหาความรู้ในระดับมากที่สุด และทำคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ได้ดีเมื่อใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือที่เป็นเทคนิคแบบที่ผู้เรียนพึงพอใจในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ วรภัทร เมฆขจร และคณะ (2563, หน้า 84–85) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับการเรียนของกลุ่มผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หนึ่งในข้อมูลที่พบจาก

การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจเรียนด้วยตนเองของกลุ่มตัวอย่าง คือ ทัศนคติ โดยทัศนคติที่ดีจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มเสี่ยงที่ต้องแก้ไขในเรื่องของพฤติกรรมการตัดสินใจเรียนด้วยตนเอง คือกลุ่มที่ดีมีผลการเรียนต่ำ ซึ่งจุดที่ต้องมีการพัฒนา คือ พัฒนาทางทัศนคติเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในการเรียน จากงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความรู้สึกในเชิงบวกต่อสิ่งหนึ่ง สามารถนำมาสู่แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งนั้นที่เป็นในเชิงบวกได้ อันมีความสัมพันธ์กัน

โดยจากผลการศึกษาในภาพรวมดังกล่าว นอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ถึงมุมมองเพิ่มเติมของครูในรายวิชาสังคมศึกษาในฐานะผู้สอนในชั้นเรียนของโรงเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อรายวิชาสังคมและความคิดเห็นต่อผู้เรียน โดยจากทัศนะของผู้สอน พบว่า วิชาสังคมศึกษามีหลายกระบวนการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตั้งแต่ความเป็นตัวตนของตนเองว่า ตนเองเป็นใคร และมีบทบาทอย่างไรในสังคม ไปจนถึงเรื่องภายนอกที่เป็นความรู้อันสำคัญอย่างในเรื่องทางภูมิศาสตร์ที่มีการศึกษาภัยพิบัติอันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วในสังคมที่จะสอนให้ผู้เรียนสามารถดูแลตนเองและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องในการรับมือกับเหตุที่เกิดขึ้นได้

อีกทั้งในรายวิชาสังคมยังสอนให้ผู้เรียนรู้จักกฎหมายที่สำคัญในชีวิตประจำวัน ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติตามในสังคมได้อย่างถูกต้อง เพราะกฎหมายมีความละเอียดทางเนื้อหาและต้องใช้เวลาในการศึกษาโดยหากเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ วิชาสังคมนั้นก็มีประโยชน์และสามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก เพราะเป็นเรื่องในชีวิตประจำวันที่สำคัญของสมาชิกในสังคม แต่อย่างไรก็ตามในกลุ่มของผู้เรียนในรายวิชาสังคมอาจมีทัศนคติที่แตกต่างกันไป โดยในมุมมองของผู้สอนสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับรายวิชาสังคมว่ารู้สึกชอบ อาจจะมีบางส่วนของสาระในรายวิชาที่ชื่นชอบเป็นการส่วนตัว ที่เรียนแล้วอาจรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในบางส่วนของสาระที่เกี่ยวข้องกับตนเอง แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มผู้เรียนที่มีความรู้สึกในระดับที่ชอบน้อยหรือไม่ชอบในบางสาระของรายวิชา อาจเป็นผลมาจากเนื้อหาของสาระที่มีความละเอียดและมีการจดจำที่ค่อนข้างเยอะ โดยความพร้อมของการจดจำในแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน แต่คาดว่าเมื่อเวลาผ่านไปและผู้เรียน

ได้เติบโตขึ้นจะเห็นได้ว่า วิชาสังคมนั้นสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจมีมุมมองที่เปลี่ยนไปตามช่วงวัยของการศึกษา

นอกจากนี้ในเรื่องของรายวิชาสังคมจากทัศนะของผู้สอน มีมุมมองในส่วนของการเนื้อหาในการศึกษาสังคมว่า ในสังคมของเรา เรื่องราวบางเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต เนื้อหาในสังคมบางส่วนควรมีการสอนให้เท่าทันความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำที่มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ที่สนใจศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษาในด้านการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษาได้ตามความเหมาะสม

2. การวัดระดับความรู้ของการศึกษากลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียนที่มีระดับช่วงชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกัน ควรมีการเตรียมเนื้อหาในการวัดระดับความรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้นปี

เอกสารอ้างอิง

- กานต์วี บุษยานนท์. (2559). รูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมอง (Brain-Targeted Model) กับการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ Brain-Targeted Teaching Model: Brain development and Learning. *วารสารศิลปศาสตร์*, 12(2), 159-176.
- จันทร์เพ็ญ ทองดี, กมลทิพย์ ศรีหาเศษ และสุวิมล ตีรกันันท์. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 12(1), 1-12.
- จิระวัฒน์ โรจนศิลป์, สยามกร สุขุประการ และศิริโรจน์ นามเสนา. (2566). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(6), 262-271.
- ดารินทร์ นครังกุล. (2567). รายงานการวิจัยในชั้นเรียน การแก้ปัญหาในชั้นเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องรอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยการสอนแบบร่วมมือร่วมใจเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2. เชียงราย: โรงเรียนชุมชนบ้านสันจำปา.
- นิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร และวณิดา ปัญญาอุตรตระกูล. (2568). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท. *Journal of Buddhist Education and Research*, 11(3), 103-116.
- ทวีโชค เจริญไกร และอนุชิต ปรามพาล. (2567). แนวทางการสอนและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 11(5), 224-252.

การศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องไปตามเกณฑ์คุณภาพทางการศึกษาควบคู่ไปกับผลลัพธ์ทางการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีและดีมาก โดยผลลัพธ์ดังกล่าวมาจากการวัดระดับความรู้และความเข้าใจด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลผ่านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยการใช้บัตรคำถามตามความรู้พื้นฐานของช่วงระดับชั้นเรียนที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการประเมินการตอบคำถามจากกลุ่มเป้าหมายโดยภาพรวม ดังนั้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการเสริมแรงของกลุ่มผู้เรียนที่เป็นลักษณะของกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้ หากมีการศึกษาต่อไปในอนาคตควรมีการศึกษาด้วยการวัดระดับความรู้ด้วยรูปแบบอื่น ๆ เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นแตกต่างกัน

2. การศึกษาในครั้งนี้ควรทำการศึกษาในรูปแบบที่มีการขยายขอบเขตพื้นที่ของการวิจัยไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นในลักษณะเชิงลึกมากขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต

- พระปรัชญา ชยวฑฺฒโน, พระเอกรัตน์ มหามงคล และพระครูศรีสุนทรสรกิจ. (2561). *ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา และพัฒนาการของวิชาสังคมศึกษา*. ใน รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืนในยุค Thailand 4.0. น่าน: วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- พระอธิการกริธา จันทวิโส (ศรีใส), พระมหาโชว์ ทสฺสนีย และธัชชนันท์ อิศรเดช. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน การสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 43–56.
- พิชาติ แก้วพวง. (2563). *ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา ธรรมสุภาพวงศ์, ทศนัย ชัดติยวงศ์, นิพนธ์ วุฒิชัย, ธนา จิตรแจ้ง และเอมอร หวานเสนาะ. (2568). ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมการออมของเยาวชน Gen-Z ในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*, 7(1), 567–578.
- วรภัทร เมฆขจร, ดุจเดือน พันธมนาวิน, โกศล มีคุณ, ณัฐวิณ ลิทธิศิริอรธ และศรัณย์ พิมพ์ทอง. (2563). ปัจจัยทางจิตสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา*, 12(1), 74–91.
- วรางคณา เจริญรักษา และวิภาดา ประสารทรัพย์. (2565). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD และแบบสืบเสาะหาความรู้. *วารสารสิทธิมนุษยชน*, 23(1), 237–248.
- วิสิทธิ์ ศรีแก้ว, ณัฐิกา เพ็งลี และวิชาญ มะวิทยธร. (2564). อิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และปัจจัยร่วม ที่มีต่อเจตคติของนักเรียนในวิชาพลศึกษา. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสุนันทนาการ*, 47(2), 218–229.
- ศักดิ์ดา ทองโสมณ. (2564). เทคนิคการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมือง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(3), 11–23.
- สมคิด สุขจิต และเมฆไท ละม้ายวรรณ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสอนสังคมศึกษา ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(1), 55–64.
- สาวรีย์ แก้วโมลา และอังคณา อ่อนธานี. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ร่วมกับการเป็นผู้สร้างสรรค์คอนเทนต์บนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 8(7), 333–347.
- อดิศร บาลโสง. (2564). ความดี คนดี ชีวิตและความสุข : พื้นฐานความคิดเพื่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความดีเป็นฐาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 13(1), 460–480.